

Texter om medvetande

Kunskap är distribuerad mellan oss

Omedveten frånvaro

När saker och problem gör sig närvarande fångas vi gärna i nuet. Nuets fängelse byggs effektivt av information, av upptagenhet och av vad vi borde göra. Galler för fångenskapen bygga med tvånget att hänga med, och med tvånget att förhålla sig till det som är aktuellt. Det som kallas [samtidsslaveri](#).

Saker och ting som fungerar blir frånvarande. De blir självklara. De bara finns där. När vi fungerar tillsammans med andra blir även vi själva frånvarande för oss. När jag släpper loss i salsa och bachata glömmer jag mina fötter. Om jag plötsligt blir medveten om mina fötter tappar jag takten. För att jag ska kunna dansa behöver jag bli omedveten om alla tusentals rörelser som mina muskler och leder utför i varje takt. Och jag behöver förhålla mig omedveten till de detaljerade och komplexa rörelser som utförs av andra dansare runt omkring mig. (Se [Heideggers hammarfilosofi](#).)

När vi samtalar drar det som andra säger iväg med oss. Samtalet får oss bort från vår upptagenhet med vad vi själva vill ha sagt. När vi istället blir fixerade vid vad vi vill få sagt ramlar vi över i monolog och föreläsning. Samtal blir innovativa och nyskapande när vårt budskap blir frånvarande.

Att kunna snarare än att veta

Kunskap och träning handlar mycket om att bli omedveten. När kunskapen verkligen sätter sig blir de olika momenten frånvarande. När något inte längre fungerar blir det närvarande. Felet tränger sig på. Vi hittar förhoppningsvis felet, rättar till det och så kan det bli frånvarande igen.

Vi använder olika sätt för att befria oss från nuets fångelse. Nedanstående frånvarometoder är bara en lista på vanliga tekniker, de ska inte ses som fix, enkla lösningar eller goda råd. Skriv gärna en kommentar och fyll på listan.

Frånvaro-metoder för att befria oss från nuets fångelse

1. Leva "som om" snarare än "för att".
Göra saker *som om* de är bra i sig, inte *för att* de ska göra saker och ting bättre senare.
2. Leva i tro och hopp. Och undvika optimism, pessimism och annan fixering vid resultat.
3. Undvika tvånget att förstå och begripa.
4. Skydda sig mot krav på att vara duktig, smart och medveten.
5. Sluta röra sig i riktningar som ska leda till lycka, lyckat resultat och mål. Undvika att skapa sig målbilder av framtiden.
6. Träna. All träning kan begripas som övning i att bli omedveten, i att omedvetandegöra. När träningen sätter sig behöver vi inte längre tänka på det. När träningen inte fungerar behöver vi tillfälligt bli medveten om vad som är problemet så vi kan rätta till det. Och sedan behöver vi glömma det igen för att få det att fungera igen.
7. Ignorera småproblem och småsaker som gör sig närvarande.
8. Hoppa över information i texter. Och istället fångas av berättelser.

Boka kurs

Beställ [träning i ickevåld och civilkurage till er organisation.](#)

Hur övar vi så kunskapen sätter sig i kroppen snarare än huvudet?

9. Undvika att gå på alltför många föredrag.
10. Sluta lyssna när chefer eller folk kommer med kända råd eller om de försöker mikrostyra.
11. Göra ett bra jobb. Använda sina färdigheter och strunta i "resultat" och att "hinna med".
12. Släppa kontrollbehovet över sig själv, människor och saker som tränger sig på och gör sig närvarande.
13. Undvika att göra sig själv närvarande. Och istället låta sig dras med av roligare saker än sig själv och sin egen upplevelse.
14. Kämpa och göra motstånd för att det är rätt och bra. Undvik att tänka "effekt". Fångas inte av kontrollbehovet.
15. Undvika att värdera och utvärdera. Göra något värdefullt istället. Skapa värde.
16. Dras in i självgående puls istället för att ständigt planera och tänka på vad som behöver göras. Pulser kan vara rutiner, institutioner, traditioner, promenader, danser och ritualer.
17. Undvika enstaka arrangemang som måste planeras varje gång: så som events, kampanjer, projekt och manifestationer. Och istället låta sig dras med av det återkommande.
18. Undvik att göra framtiden eller dåtiden närvarande i nuet genom alltför mycket grubblande.

19. Acceptera att vi inte behöver acceptera våld och förtryck. Härskande och övergrepp ska inte accepteras, det innebär dock inte att det måste fånga oss i en reaktiv motdans. Att vara reaktiv är att låta motparten leda oss.
20. Undvik trots, protester och att vara emot. Negerandet gör det som negeras närvarande. Nejet åkallar det som nekas.
21. Träng undan våld och förtryck med det liv vi vill leva tillsammans. Med varandra kan vi börja leva de samhällen vi vill ha. Låt omsorg och gemenskap tränga undan ondska och våld. Ta plats utan att försöka kontrollera platsen.
22. Betrakta glittrande hav, darrande löv eller andra former av brus som inte kan redas ut eller förutses. Låta sig uppfyllas av det okontrollerbara.
23. Lära sig filterfunktionerna för mejl, mobil och sociala medier.
24. Stänga av ljudliga och visuella meddelanden i realtid. Inte låta datorn eller mobilen plinga. Inte bli slav under påminnelser. Gör motstånd mot "smart teknik" som kräver uppmärksamhet.
25. Låt irritationer få bli löv som blåser iväg. Fångas inte av de dumma och elaka, av troll vill klubba ner andra. Låt oss ha tillit till att någon prinsessa kommer att rädda oss från draken.
26. Lämna över. Dela. Bli del av något

större istället för att göra saker
själv.

27. Våga ha tråkigt. Våga vara nere.
Våga vara sur.

28. Bejaka lathet, slöhet och lättja. Ta
en tupplur då och då.

Per Herngren

2014 03 16, version 0.2

Referens

[Börja inte med dig själv - Heidegger](#)

[Samtidsslaveri hindrar politisk förändring](#)

['Upptagen' som flykt från befrielse: Fromm](#)

[Information hindrar tänkande: Erich Fromm](#)

[Aktiverar och avaktiverar aktivism: politisk rastlöshet](#)

Hartmut Rosa, *Acceleration, modernitet och identitet Tre essäer*, Daidalos, 2014.

Fakta som flykt från befrielse - politik som träning

Otto: Det är lätt att tro att kunskap är något vi förvärvar och förvarar i vårt inre. Vi lär oss något, sedan kan vi det; -"Jaha, nu vet jag det." Men många typer av kunskap är en kontinuerlig improvisation, där förutsättningarna förändras hela tiden och vi måste ständigt träna. Vad är relationen mellan träning och kunskap? Hur blir vi bättre på motstånd?

Per: Hmm, vetande görs gärna till flykt från kunskap. Kunskap ersätts med att veta. Känna till. Vara informerad. Vara medveten och upplyst. *Vetandet* blir träning i att vara åskådare istället för deltagare.

Kunskap är mer beroende av träning än att veta och vara informerad. En kompis vet "allt" om italiensk fotboll, men hen kan inte spela italiensk fotboll. Flera av de som spelar italiensk fotboll vet antagligen mindre än min vän. Men de kan spela.

Skolor och universitet fastnar ibland i överföringspedagogik. Information och vetande ska överföras från läroböcker och lärare in i studenter och elever. Eleverna görs till arkiv. Men varför då? Vad är det för fel med att förvara information i böcker och på internet? Hjärnan behöver vi använda till annat.

Politik som överföring av fakta

Även politisk aktivism tenderar att ramla in i överföring. Överföring av fakta och information ersätter testande och experimenterande med nya system. Fakta ska föras över till så många som möjligt. Helst till sådana som för vidare informationen till andra. Sådant fokus på vetande genererar informationsöverflöd och informationsstress. Vetandet blir hinder för politisk förändring.

Så som universitet och skolor ibland använder fakta som flykt från kunnande kan även aktivism fly in i fakta och information. Fakta blir flykt från befrielse.

Medvetandegörande är en del av medelklassens produktion av sig själv. Medelklassen skapar sig själv genom att vara medveten – till skillnad från över- och underklass. Ekologiska kläder, fairtradechoklad, klimatsmart resande, Palestina, Afrika, hbtq, utnyttjas för att producera medelklass, medvetna om vad det är som pågår. Upplysta som gärna upplyser de oupplysta.

Politik som träning

För Mohandas Gandhi var ickevåldsträning en nödvändig del av samhällsförändring. Samhällsförändring består av träning och experimenterande. Vi tränar politisk förändring. Träning

Boka kurs

[Beställ ickevåldsträning till er organisation.](#)

är inte ett instrument för politisk förändring, träning leder inte till politisk förändring. Träning är politisk förändring. Politisk förändring är att lära av varandra: härma och uppfinna, pröva och öva.

Hur blir träning i ickevåld och civilkurage del av organisationens arbete och liv?

Politisk förändring är inte väsensskilt från fotbollslag, salsadansare eller teatergrupper. Politik är övning, övning och ännu mer övning. Och det är övning i samspel, inbördes hjälp, inte övning i att själv bli duktig.

Per Herngren och Otto von Busch

2014 08 12, version 0.1

Texten är ett utkast till boken *Mode & Motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Medvetandegöra producerar medelklass: upplysning som motor

Den politiska radikalitet som upphöjer det djupa, det medvetna, det äkta och det autentiska över det ytliga blir med i produktionen av medelklassens självmedvetande som just medveten. Medelklass använder insikten, medvetenheten, för att skilja sig från prekariat, industriarbetare, invandrare, servicepersonal. Medvetenheten producerar skillnader mellan bildade och obildade.

Medelklass är verb snarare än substantiv

Medelklass är inte en individuell egenskap. Ha, du är medelklass! Nej,

medelklassen består inte av en stor mängd som innehåller en viss typ av individer. Medelklass är snarare ett verb än en kategori. Klass är relationer, och då speciellt de färdigheter som behövs för att kunna ingå i dessa relationer. Klass är alltså inte bara uppdelning mellan rika och fattiga, mellan ägare och de som inte äger. Klass kräver en viss skicklighet. Klass är ett hantverk.

Medvetandegörande blir avgörande för medelklassens produktion av sig själv. Medelklassen skapar sig själv som medveten – till skillnad från över- och underklass.

Medelklass behöver politisk medvetenhet om rättigheter och världens tillstånd för att skilja sig från aristokrati och överklass, samt från de oupplysta och fattiga som behöver medelklassen för sin bildning. Ekologiska kläder, fairtradechoklad, klimatsmart resande, Palestina, Afrika, hbtq, används i medelklassens produktion av sig själv. Den ska vara medveten om vad det är som pågår.

Medelklass som motor

Därför bygger den självgående motorer av upplysta som upplyser de oupplysta. Föredrag som genererar föredrag. Information som genererar informerade som informerar de oinformerade som därmed ...

Det är en fantastisk cirkulation.

Folkrörelser och vänster frestas att ta på sig uppgiften att producera bränsle till dessa snurrande motorer. Motorer som producerar upplyst medelklass som ser som sin uppgift att informera.

Per Herngren

18 september 2014

Utkast för boken *Mode & motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Normala assimilerar det avvikande

Otto: Jo, kläder omsluter oss, och de slukar oss. Det är ju därför man lätt kan dra slutsatsen att man borde kunna vinna någon form av självbemäktigande genom att skapa tyg och kläder själv. Thoreau börjar sin bok Walden om just hur viktiga kläder är för vår självständighet – sedan bygger han sig sitt hus, just för att undersöka vad autonomi kan vara. Men då man tar sig an kläder på huvudsakligen en materiell nivå finns det en risk att man missar det immateriella i modet, dess symboler, myter, dess subtila uttryck och signaler, och den makt som finns i själva imitationen, och brytandet av imitationskedjor. Det är här modets makt kanske kan ses som allra störst, i hur det assimilerar och inkorporerar, omsluter och förvandlar identiteter. Hur funkar Gandhis motstånd genom kläder på ett mer abstrakt plan?

Kläder är aktörer

Per: I olika ickevåldsrörelser har kläder sedan Gandhis tid varit del av olydnaden mot ordningar som bygger kolonialism, klass och kön. Här vore det lätt att reducera kläder till passiva verktyg för motstånd. Men det är rimligare att se kläder som samarbetspartners. Kläder agerar. Kläder gör motstånd.

I ickevåldsrörelsen på sjuttioalet var kläder med och gjorde motstånd mot könsordningar. Barbara Deming och George Lakey skrev att ickevåldsaktioner är androgyna. Androgyna kläder och aktioner vägrade under sjuttioalet att representera ena könet. Men androgyn representerar ju faktiskt "båda" könen. Andro är grekiska för man och gyne är grekiska för kvinna. Det innebar att motståndet mot könsskillnad fortfarande var kvar i en tvåkönsordning.

Det hade redan hänt mycket i motståndet mot könsordningar när jag blev aktiv med ickevåld 1982. Men fortfarande på nittioalet kunde transkvinnor på europeiska Hope & Resistance-retreats bli avvisade från kvinnoworkshops.

Och på en av de svenska Hopp & Motstånds-träffarna, också på nittioalet,

skulle en psykolog underlätta (hålla) en mansworkshop. Han startade en runda där vi skulle säga något som vi tyckte var positivt med att vara man. Över hälften av oss svarade att vi inte kunde svara på frågan eftersom vi inte identifierade oss som män. Workshop-underlätaren blev så arg att han avbröt hela workshopen. Hans ilska inspirerade bara fler att göra motstånd mot tvåkönsordningar.

Queer

På nittioalet började queer bli ett begrepp i ickevåld. Queer onormaliserar. Gör det naturliga onaturligt. Gör det självklara knasigt.

Queer är inte en reaktiv protest mot ordningen eller mot det normala. Men queer är inte heller att ställa sig utanför och att börja om från början. Queer queerar. Queer förvandlar innovativt normala ordningar till andra märkliga ordningar. Märkligt ska här förstås ickelinjärt. Queer är inte en utveckling av den dominerande ordningen. Men inte heller en negation av av den.

Kläder är med och producerar kön och klass. Ser vi filmer och bilder på civil olydnad i USA under femtio och början av sextioalet ser vi att kvinnor ofta bar klänning och skor med klack. Männen bar kostym, vit skjorta och slips. Detta bröts i vietnamrörelsen, mycket tack vare hippies. Hippiekläder var i sig poesi. Kläderna var kärlek. Hippiekläderna gjorde motstånd mot det etablerade, mot hur kläder representerade klass och kön.

Medvetenhet som elitism

Den radikala medelklassen blev under den här tiden alltmer högutbildad. Det gjorde att en intellektuell elitism kunde smyga sig in i ickevåldsrörelsen. Elitismen gav sig uttryck i en idealisering av det djupa och förakt för det ytliga, idealisering av det äkta och förakt för det artificiella, idealisering av det medvetna och förakt för det omedvetna. Bara några år senare intervenerade punkare i den här medvetna elitismen. Alla kan spela. Och alla kan göra sina egna kläder. Idag gör femmes femininitet motstånd mot hur medelklassen återskapar sig själv som medveten. Femmes intervenerar i den upplysta överlägsenheten. Femmes lyfter fram skamm(1) mer än själv rättfärdighet.

Den aktivism som betonar autentiskhet och medvetenhet frestas att nedvärdera

feminiteter som uttrycks av exempelvis arbetarklass, hemlösa, fångar eller prostituerade.

Medelklass återskapar sig som upplyst

Klass produceras genom att underordna. Det är dock inte så effektivt att nedvärdera. Ofta är det effektivare att upphöja. Klädmoden i motståndsgupper kan återskapa medelklassen som upplyst genom att idealisera de fattiga.

Välvillig medelklass vill hellre exotisera fattiga kvinnor och män än att förakta dem. Feminina uttryck från syd idealiseras som äkta och ursprungliga. Urskogens och bergens kläder är så underbart naturliga! Så äkta! De är ju så autentiska!

Den vita blicken störs dock av städerna. Feminitet i tredje världens städer uppfattas som billigt, kommersialiserat, plastigt och omodernt. Inte som äkta uttryck.

Det autentiska och ursprungliga upphöjs som ett ideal som anses ha försvunnit i städerna och i nord. "Urinvånarna" äger något som solidaritetsaktivisterna saknar.

Att upphöja och idealisera de underordnade är en gammal kolonial maktteknik. Upptäcksresande, författare och missionärer framställde gärna *infödingar* som naturliga, lyckliga och oförstörda av civilisationens fördärv.

Sådana idealiserande makttekniker gör *de andra* till en del av oss. *De andra* omsluts av oss. Detta görs på flera sätt: Mångfald befäster olikhet. *De andra* är annorlunda men samtidigt del av oss. Eller så görs det genom assimilering, de andra ska göras lika oss. Dessa till synes motstridiga tekniker fungerar utmärkt ihop.

Assimilera den andra

Latinets *assimilatio* betyder att göra lik. De andra, de som assimileras, behöver bli lika oss. Det förutsätter att de inte är lika. Inte ännu. De saknar något. De andra definieras därför utifrån brist. De har brist på europeiskhet, brist på upplysning, brist på utbildning, brist på civilisation, brist på demokrati, brist på rättigheter. Dessa brister åtgärdas genom att göra dem lika oss. De behöver

utvecklas. Utvecklas till oss.

Assimilering av andra ordningar etablerar vad som är Ordningen. Utan assimilering skulle vit, västerländsk, nationalstatlig ordning med tiden reduceras till en ordning bland många andra ordningar.

Idag används begreppet *integration* för att påtala brist hos *de andra*. Integration kommer från latinets integrare – något som inte är helt görs helt. De andra är inte hela. De är utanför det hela. De saknar det som är *vi*. De andra behöver därför integreras med oss. Bli med oss. Bli en del av oss. Bli oss.

Normala assimilerar det onormala

Det normala har under olika perioder stött bort det onormala. Men idag undviker det normala livet vanligtvis att fastna i negation. Rädslan för det annorlunda blir alltmer ett hot mot det normala som normen. Fördomar är onormalt.

Det är annars lätt att tänka att det är tvärtom. Massmedier och sociala medier lyfter så gärna fram näthat och mobbning, rasistiska och homofobiska attacker. Slutsatsen borde väl vara att det normala bygger på fobi. Men fobi legitimerar inte längre det normala. Själva försöket att hävda att afrofobi eller homofobi är normalt undergräver sig själv som legitim norm. Fobin och hatet drar in sig i en liknande svårhanterlig motsägelse som när lagstiftare och domare hävdar att en orättvis lag hör till rättvisan, att orättvisa är del av rättvisan.

Istället för att stöta bort så assimileras idag det onormala in i det normala. Det avvikande används för att göra det normala mindre stelt, mer mobilt och rörligt. Assimilering muterar och anpassar sig. Det behöver inte toppstyras. Det kan snabbt smitta av sig i organisationer, arbetsplatser, kultur, konst, dans, musik, sport, tv.

Tv-serier tar idag gärna på sig funktionen att hantera motsägelser i *det normala livet*. Ett sätt är att använda humor. Att driva med homofobi, sexism och rasfördomar får en terapeutisk funktion för att få ihop det normala livet.

Mode normaliserar det avvikande

Annars är väl klämodet den verkliga experten på att inkludera? Mode skulle

kunna beskrivas som konsten att assimilera det annorlunda, det som viker av? Klämodet producerar sin egen inkluderingspolitik. Det vita klämodet älskar att sluka det exotiska. Kläder gör det möjligt att bära Afrika eller Indien in på våra bara kroppar. Genom att konsumera *de bruna* blir den vita kroppen färggladare.

Som med all makt öppnar assimilering upp mängder med möjligheter för motstånd. När det normala normaliserar det annorlunda byggs broar och flyktvägar ut ur det normala, till utrymmen där andra ordningar kan etablera sig. Exempelvis skapar rättighetspolitik respekt för det annorlunda, vilket samtidigt är en del av hur civil olydnad ska kunna nå överenskommelser om politisk förändring.

Fotnot

1. Ulrika Dahl, *Skammgrepp*, Leopard förlag, 2014.

Texten är utkast från boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Konflikthantering och ickevåldsträning kapas av medelklass

Ickevåldsträning frestas att omvandlas till ett medel för att producera medelklass.

Medelklass är inte en egenskap hos vissa individer. Medelklass är snarare färdigheter och relationer som ständigt finslipar och återskapar sig. Detta görs på flera sätt. Som att producera sig som duktig och upplyst till skillnad från de andra, de oupplysta och de dåliga.

På artonhundratalet återskapade medelklassen sig som renlig och upplyst till

skillnad från arbetare och kolonialländernas invånare som sågs som smutsiga och okunniga. Idag reproducerar sig medelklass som duktig på hbtq, mångfald, leva klimatsmart, grunda sig på fakta och ha koll på vad som är inne före tillfället. De duktiga skiljer på så sätt ut sig från de som pekas ut som dåliga. Den duktiga medelklassen förstärks genom kontrasten med de dåliga.

Medelklass använder ett myller av institutioner för att [producera sig själv som upplyst](#) och andra som sämre, exempelvis utvärderingar, recensioner och betygsättning. Nedan listas några metoder för hur konflikthantering och ickevåld utnyttjas av duktig medelklass.

Icke våldsträning förvandlas till medelklassträning

Metoder medelklass använder när den lägger beslag på konflikthantering och ickevåldsträning:

1. Privatisera konflikter. Konflikt förstås som *deras konflikt*. Övergrepp, våld och konflikter förvandlas till egendom. Som ägs av förövare och utsatta. Träning i att ingripa för rätt, rättvisa och sanning ersätts med medling. *Dom* ska lösa sina egna konflikter. Med vår hjälp om *dom* vill.
2. Prata ut. Istället för att gruppen skapar värde och organiserar jämlikare och omsorgsfullare ordningar, så ombeds *dom där som har konflikt* att prata med varandra och försonas.
3. Publik. Genom att tränas på att komma med något insiktsfullt istället för att ingripa så tränas man in i åskådarrollen. Träna på att skåda. Inte lägga sig i. Inte så länge man inte blir ombedd av "parterna" själva. Det är ju *deras konflikt*.
4. Undertrycka konflikter. Istället för att stärka viktiga konflikter och motverka det som trycker ner konflikter så undertrycks konflikter.
5. Utvärdera, recensera och betygsätta. Träna på att utvärdera och ge omdömen tränger undan kreativitet och uppfinnande.
6. Medvetande ses som vägen till förändring. Träning i hur vi tillsammans lever befrielse trängs undan av övningar som ska göra individen medveten. Aha!-övningar tränar deltagarna att säga något insiktsfullt.
7. Träning tas bort ur ickevåldsträning. Träning i att ingripa vid makt och förtryck ersätts med personlig utveckling och [självhjälpsövningar](#).

8. Politisk förändring förändligas. Istället för att förkroppsliga och materialisera befrielse så ska de omedvetna göras medvetna. Träning i att samarbeta och stärka varandras ingripanden ersätts med att formulera åsikt, tyckande, upplevelse och [opinion](#).
9. Värderingar ersätter befrielse. [Värderingsövningar](#) tränar deltagare på att fokusera på åsikter och värderingar istället för uppfinningar och finslipning av ickevåld.
10. Upptagen med sig själv. Individualiserade övningar tränar deltagarna att fokusera på sin egen styrka och svaghet. Inte på samarbete och hur gemenskapen och gruppen skapar jämlikare ordningar.
11. Personlig utveckling. I medelklassen ska man [börja med sig själv](#). Deltagare tränas på att fokusera på sin egen utveckling istället för att träna solidaritet. Att institutionalisera befrielse ersätts med personlig målbild.
12. Duktig individ görs till mål. Individen snarare än samhället görs till visionen.
13. Militant moralism. Individualismens fokus på den enskilde producerar moralism kamouflerad som antimoralism. Konflikthantering utnyttjas för att träna på att påpeka att någon är fel så att det låter som goda råd. Peka ut enskilda som sämre, dåliga till skillnad från de duktiga. Man tränar på att skamma den som gör fel med ett ödmjukt tonfall. Tränar på att förtala så det inte låter som förtal. Individer istället för maktordningar pekas ut som problemet. Peka ut någon som en sån. Exempelvis att peka ut någon som medelklass.
14. Dåligaste av dåliga. Genom att fokusera övningar på de allra värsta mobbarna, sexisterna och rasisterna kamoufleras hur sofistikerade maktordningar normaliserar sig. De verkar mitt ibland oss.
15. Självsikt. Övning i att bekänna och dela tillkortakommanden kamouflerar träning i självupptagenhet.
16. De utan självikt har gjort sig förtjänta av att mobbas och förtalas. "Det kan väl inte vara mobbning när de faktiskt gör så!" Förtal och [skamning](#) självriktfärdigas av att "det är ju sant".
17. Offer göra. Träna på att prata om andra som offer. Träna på att tycka synd om. Fokusera på utsatthet eller utanförskap istället för på förtrycktas motstånd.
18. Producera svenskhet. Träna på att beteckna mångfald, tolerans, [hbtq](#) som den [goda svenskheten](#). Som skiljer sig från de oupplystas

fördomar. Arbetarklass, flyktingar, tredje världen görs till medelklassens upplysningsprojekt.

Per Herngren

16 april 2019, version 0.1.1

Referens

Per Herngrens texter om [vetenskap och teori kring konflikthantering](#)

”Medvetandegöra” skapar klass - Ulrika Dahl

Queer, hacktivism och ickevåldsträning experimenterar, finslipar och tränar snarare än medvetandegör. Politisk förändring prövar, testar och finslipar detaljer. Finslipande och träning riktar sig mot samarbete, mot hur gemenskaper, saker och kroppsdelar fungerar ihop.

Detta skiljer sig från den mer dominerande föreställningen att förändring handlar om hur individen först blir medveten och sedan agerar. Övningar, workshops och föredrag som är tänkta att göra oss medvetna är dock lika mycket handling som andra handlingar. Medvetande och samtal föregår inte handling.

Medvetandegörande är handlingar som riktar oss mot upplysning. Mot individuell insikt. Och mot upplevelse.

Medvetandegörande riktar oss mot medvetandet. På så sätt produceras en subjektiv värld. Subjektivitet blir då också medelklassens självbild. Medvetandegörande producerar individualism snarare än politisk förändring.

I Ulrika Dahls femme-inistiska kritik av den ”djupa”, ”insiktsfulla” aktivismen analyseras medvetandehöjande som produktion av individualism och medelklass.

”I åtminstone tre decennier har västerländsk feminism byggt ... erfarenhetsutbyten, studier och medvetandehöjande diskussioner för att nå ”insikt” om att våra egna erfarenheter är unika och lika de flestas. Det är en ”metod” som är stärkande men som samtidigt heller inte skiljer sig från, utan bygger på, samma intellektuella arv som alla andra radikalindividualistiska självhjälpstraditioner som hört medelklassens förverkligande och subjektstillblivande till.”[1]

Per Herngren

2014-06-18, version 0.1.1

Referens

Ulrika Dahl, *Skamgrepp Femme-inistiska essäer*, Stockholm: Leopard förlag, 2014

Per Herngren, [Börja inte med dig själv](#), 2009.

Per Herngren, [Självhjälpsrörelsen – Jonas Aspelin](#), 2008.

Fotnot

[1] Ulrika Dahl, *Skamgrepp Femme-inistiska essäer*, Stockholm: Leopard förlag, 2014, s 77.

Medvetna individer förändrar ej

Utkast för boken Mode & Motstånd av Per Herngren och Otto von Busch (Korpen, 2016)

Otto: Även då vi klär oss tänker vi oftast som individualister. Även om vi lägger mycket tid på att likna eller härma andra, en vän, subkultur eller mytisk figur, så tänker vi oftast att vi skulle ha en ”egen stil”. Detta är en av modets grundläggande paradoxer. Vi blundar för vårt eget härmande. Skulle du kunna beskriva några hjälpmedel för hur vi förskjuter diskussioner och praktiker från politisk individualism till ett gemenskapstänkande?

Per: Ja, förr i tiden var det ett straff att tvingas leva enskilt. Nu har det blivit ett ideal. Under ickevåldsträning får vi nuförtiden kämpa för att deltagarna inte ska fokusera på att utveckla sig själva och på att lära sig individuella färdigheter. Det är som ifall fotbollstränaren upptäckte att spelarna glömt av laget, som om var och en börjat träna på att spela ensamma. Det är att göra det väldigt lätt för motståndarlaget.

Politik är hur vi lever tillsammans. Politik är hur vi löser gemensamma problem, hur vi fördelar makt och resurser. Politik är gemenskap. Men att leva i gemenskap är inte lätt. Det krävs färdigheter. Barn blir inte myndiga förrän efter 18 år. Det tar tid att lära sig att ta ansvar för varandra. För att genomföra politiska förändringar krävs att tusentals år av erfarenheter, uppfinningar och misstag finns med i vår gemenskap. Annars måste vi uppfinna hjulet på nytt igen och igen.

Politisk förändring är träning

Jag tror politisk förändring till stor del handlar om träning, experiment, uppfinnande, imitation och smitta. Det gäller därmed att utforma politiskt motstånd mer som fotboll än som de mer individuella spelen schack och biljard. Vi behöver träna demokrati tillsammans. Vi behöver träna jämlikhet tillsammans. Vi behöver träna oss på att ingripa vid övergrepp och förtryck. Det handlar inte om medvetande eller insikt utan om hur vi spelar ihop, om hur vi bryter igenom motståndarens motstånd.

Vi tränar inte för att senare någon gång i framtiden skapa en politisk förändring, att träna tillsammans är en politisk skillnad. Mål och medel är sammanvävt. Det gör också att andra kan lära sig skapa just den politiska skillnaden, den kan upprepas igen och igen. Till slut sitter den i våra kroppar. Inte så mycket i våra enskilda kroppar, utan i hur kroppar förhåller sig till varandra. Tillsammans förkroppsligar vi organ-isationer, gemenskaper och samhällen. När vi ändrar våra relationer, när vi agerar på nya sätt med varandra, ändras gemenskapen. Små förändringar i hur vi samarbetar skapar politisk skillnad. Politisk skillnad som kan imiteras. Det politiska målet blir medlet. Politisk skillnad blir både mål och verktyg.

Feminism, och på senare år queer, har gett oss hundratusentals nya övningar, färdigheter och verktyg för att intervenera politiskt både i våra egna

organisationer och i andra maktordningar. Exempel är olika verktyg för jämlikare demokrati som förslagsrunda och beslutsrunda, maktingripare och stämningsunderlättare. Några går snabbt att lära sig, andra tar årtal av träning. Mohandas Gandhi menade att ickevåld kräver mer träning än vad soldater behöver för att gå ut i krig.

Sara Ahmed, som bland annat forskar kring kritiska vithetstudier, poängterar att de kritiska verktyg vi använder mot andra maktordningar måste vi också använda mot våra egna. Vi lever i samma värld. Vi kan inte hoppa ur maktordningarna genom att bli duktiga eller medvetna individer. Maktordningar sitter i våra kroppar, i vår hud, i våra prylar, i vårt hem. Maktordningar är på så sätt med och bestämmer hur vi rör oss, vem vi vänder oss till, vem vi vänder oss ifrån, vem vi ignorerar, hur vi tänker, hur vi pratar med varandra, hur vi lyssnar på varandra. Genom gemensam träning kan vi tillsammans skapa nya befriande ordningar som tränger undan auktoritära, förtryckande och våldsamma ordningar. Befrielse är något vi gör ihop.

Per Herngren

2013 03 06, version 0.1

Välkommen på [träning i ickevåld, performativt konfliktingripande, feministiska mötestekniker!](#)

Börja inte med dig själv

Texter om ickevåld, konflikthantering, samhällsförändring, civil olydnad och plogbillsrörelsen